

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

Dok. nr. 09

SAK NR 10965115 476/15-123

ETTERFORSKING AV SAK HVOR A DØDE ETTER STRANGULERING PÅ CELLE I ARRESTEN VED BERGEN SENTRUM POLITISTASJON 1. JULI 2015

Spesialenheten for politisaker ble onsdag 1. juli 2015 kl. 18:55 varslet av operasjonsleder ved Hordaland politidistrikt om at A var sendt til Haukeland Universitetssykehus etter å ha forsøkt å strangulere seg på cellen i arresten ved Bergen Sentrum politistasjon. I følge AMK hadde A ikke hatt hjertestans. Han hadde puls, men pustet bare litt selv. Det ble fra Haukeland Universitetssykehus kl. 21:21 opplyst at de hadde startet oppvekking og at det ikke var observert skader via røntgen. Det var håp om at A ville våkne i løpet av 3-4 timer. Kl. 02:40 var han fortsatt ikke våken. Ved henvendelse til Haukeland Universitetssykehus 2. juli 2015 fikk Spesialenheten opplyst at A var bevisstløs og at det var fare for alvorlig hjerneskade.

A døde 4. juli 2015.

Spesialenhetens etterforskning

Etterforskningen har hatt som siktemål å klarlegge omstendighetene rundt politiets kontakt og tilsyn med A i arresten 1. juli 2015.

Følgende tjenestepersoner er avhørt med status som mistenkt:

- Operasjonsleder E
- Ledende arrestforvarer D (arbeidet dagvakt)
- Ledende arrestforvarer C (arbeidet dagvakt)
- Ledende arrestforvarer R (arbeidet dagvakt)
- Arrestforvarer T (arbeidet kveldsvakt)
- Arrestforvarer V (arbeidet kveldsvakt)
- Politibetjent G
- Politibetjent B

Kriminalteknikere ved Hordaland politidistrikt har bistått med kriminaltekniske undersøkelser i arresten, og har utarbeidet åsted- og undersøkelsesrapport og illustrasjonsmappe.

Bildeopptak fra overvåkingskamera i celle F, fra cellegang og fra inkvireringsrommet i arresten er sikret. Plantegning over arresten, tegning som viser kamerapunkt og CD med 360 graders visning av cellen er innhentet.

Spesialenheten for politisaker

Besøk: Grønneggt. 82

Post: Postboks 93, 2301 HAMAR

Tel: 62556100 Faks: 62556102

E-post: post@spesialenheten.no

MWI004

Utskrift av politiets politioperative register og logg over arresttiltak vedrørende A, samt kopi av korresponderende straffesaker er innhentet fra Hordaland politidistrikt. Det er også innhentet utskrift fra registreringssystemene som viser når tilsynsrundene ble gått og hvem som utførte tilsynet.

Hordaland politidistrikts Spesialinstruks for arresten OS-100-02 revidert 18. juni 2015 er innhentet.

Advokat Ivar Blikra er av Fjordane tingrett oppnevnt som bistandsadvokat for As mor Q og datter Z.

Det er gjennomført sakkyndig likundersøkelse av A ved Haukeland Universitetssykehus, Gades laboratorium for patologi. Endelig obduksjonsrapport ble mottatt 29. oktober 2015.

Nærmere om saken

Det fremgår av Hordaland politidistrikts politioperative register at operasjonssentralen 1. juli 2015 kl. 10:33 mottok melding om at en mann hadde stjålet mobiltelefoner hos If. De ansatte hos If basket med mannen og han hadde slått til en kvinne. Da patruljen, bestående av politibetjent G og politibetjent B, ankom hadde noen ansatte hos If kontroll på mannen, som var A. A ble påsatt håndjern og var etter dette rolig. Politibetjent G har forklart at A fremsto som tilnærmet edru. A opplyste at han hadde tatt en "stripe" amfetamin noen timer tidligere. Da A ble visitert ble det funnet en joint. A ble transportert til arresten og innsatt i fengslig forvaring etter ordre fra politiadvokat H.

Innsettelsen i arresten

D, C og R er alle tre ledende arrestforvarere, og var på arbeid 1. juli 2015 frem til kl. 16:00. C og R var satt opp som ansvarshavende på kontoret i arresten. Ansvarshavende har totalansvaret for arresten og fører oppdrag og hendelser i loggene. Arrestforvarer D inkvirerte A.

Det fremgår av bildeopptaket fra inkvireringen at A kl. 10:58 ankom sammen med arrestforvarer D og politibetjentene G og B. A sto oppreist ved inkvireringsbøylen og redegjorde greit for navn, adresse, telefonnummer og arbeidsgiver. D sa: "Husker du sist du var her? Det var bare tull og tøys... skal du holde på sånn i dag og?" A ristet på hodet og sa "nei". D svarte "Ok, da er vi enige om det!"

D tok av A halskjedet og visiterte venstre side på shortsene. Politibetjent G visiterte lommene på høyre side. Lommene foran på shortsene ble vrent.

A ble kl. 11:02 fulgt inn på celle F av arrestforvarer D og politibetjent G. Han fikk et helseteppe. A ba om drikke og snus, og D skulle se om det var noe snus han kunne få. D tok av A håndjernene og visiterte ham. A hjalp selv til med å ta av genseren og klokken. A anses å opptre adekvat.

Arrestforvarer D har forklart at han husket fra siste arrestopphold at A lett tok til tårene og ønsket at de ansatte tok seg tid til å prate med ham. A fortalte D at han hadde kommet til Bergen samme dag, var dum og tok en "snarvei" innom et kontorlokale. Han spurte om han ble nødt til å være i arresten til neste dag. D kunne ikke svare sikkert på det, men sa at A ikke måtte ta sorgene på forskudd.

Arrestforvarer D har forklart at han etter å ha snakket med og observert A konkluderte med at han fremsto som tilnærmet edru. D valgte likevel å plassere A på celle F, som har videoovervåking. A ble grundig visitert og undersøkt med tanke på om han skjulte narkotika eller gjenstander han kunne skade seg med. D orienterte kollegaene om at A hadde vært i arresten tidligere og at han da hadde forsøkt å skade seg selv. D har forklart at han ikke skrev noe om dette i arrestjournalen da det var C og R som var ansvarshavende i arresten. Han orienterte dem om historikken og om plasseringen i celle F, men undersøkte ikke om de førte dette i arrestjournalen. D forlot senere arresten for å utføre andre arbeidsoppgaver og var etter dette ikke i kontakt med A.

Oppholdet på cellen. Tilsyn og kontakt med A.

Bildeopptaket viser at A i tiden fra kl. 11:35-11:42 sitter med ryggen mot veggen og fikler med helseteppeet. Man kan høre at han river i teppet. Han holder hele tiden høyre fot hevet, trolig for å skjule det han driver med. Han kikker mot døren med jevne mellomrom. Man kan høre aktivitet utenfor cellen fra annen innsatt og arrestforvarer. A trykker på callingsknappen på cellen kl. 11:45, og callingsignalet går sammenhengende inntil arrestforvarer C kommer inn på cellen kl. 12:38.

Arrestforvarer C har forklart at han ikke husker spesifikt hvorfor det tok tid før han gikk inn til A, men han vet at han innimellom observerte A på kameraet. C har forklart at callinganropet kun er hørbart fra cellegangen og inne på selve cellen. I tillegg kommer det opp et varsel på en egen skjerm inne på kontoret til arrestforvarerne. Det kommer også et kort signal på intercomtelefonen når callingen aktiveres. Det er ikke uvanlig at innsatte ringer jevnt og trutt på callingen uten at de får respons. Dette betyr ikke at arrestforvarerne ikke har kontroll på dem. Dersom arrestanten kan observeres på kameraet og vedkommende ikke holder på med noe spesielt, er det ingen selvfølge at callinganropet blir besvart når det er mye annet å gjøre i arresten. Arrestforvarer C observerte A via overvåkingen, og så at han satt litt "dumt til" med ryggen til kamera. C besluttet ut fra dette å gå ned på cellen for å sjekke hvordan det sto til.

Det fremgår av bildeopptaket at C går inn på cellen til A kl 12:38. A avslo tilbud om mat og drikke. Han opplyste at han brukte 18 mg Subutex, og at han ikke klarte å spise før han hadde fått medisin. Han var LAR-pasient, og hadde ikke fått medisin denne dagen. C ville forsøke å skaffe medisin, og fikk kontaktinformasjon til spesialsykepleier N, som er kontaktperson i forhold til utdeling av Subutex. Han fikk også kontaktinformasjonen til advokat Blikra. A virket lei seg, men svarte greit på spørsmålene. C var i kontakt med advokat Blikra, som opplyste at A hadde forsøkt å skade seg selv tidligere, og ba dem være obs på dette. C bekreftet at de kjente til dette, og at de skulle følge med A. Kl. 12:50 fikk A beskjed om at han skulle få snakke med advokat Blikra og at C var i ferd med å ordne medisin. Kl. 12:52 hentet C A og låste ham inn på advokatrommet slik at han fikk snakke med advokat Blikra. Da samtalen var ferdig ble A låst ut, og fikk tilbud om mat og kaffe. A ble fulgt tilbake til cellen kl. 13:12. C har forklart at A var pratsom og lei seg for det som hadde skjedd tidligere på dagen. A hadde forklart at han hadde fått i seg noe amfetamin og at det var derfor han hadde opptrådt som han gjorde før han ble pågrepet. Han var under LAR-behandling med egen bolig, og var egentlig en beskjeden type, men endrer seg når han tar stoff. C har forklart at han ikke oppfattet A som påvirket. Han opptrådte adekvat. Han virket litt dyster og lei seg, men ikke verre enn at han pratet greit med C og fremstod høflig. C ga ham kaffe og en bunke med blader, og etter at C forlot cellen satt A på madrassen, leste ukeblader, drakk kaffe og virket rolig.

Arrestforvarer C har forklart at han gikk i gang med å ordne medisiner. Han var i kontakt med spesialsykepleier N, og det ble avklart at de kunne hente 18 mg. subutex til A. Arrestforvarer D hentet medisin for to dager fra rusakutten, i tilfelle A skulle bli natten over i arresten.

Arrestforvarer C kom inn på cellen kl. 14:32. A fikk Subutex i tablettform, og fikk informasjon om at det også var hentet medisin til neste dag i tilfelle behov. C antok at A ville bli avhørt i løpet av kvelden, og de snakket om muligheten for å bli løslatt etter avhøret. A fortalte at han ville til Høyanger så snart som mulig hvis han ble løslatt. Der hadde han arbeid og en datter.

Om tilsynet med innsatte som sitter i fengslig forvaring har arrestforvarer C forklart at de får vanlig "pleie". Det vil si advokat, mat, avhør og så videre. Dersom en person er svært ruset, slår de på inspeksjonsklokken som gir signal hver halvtime. Dersom personen er svært ruset og de mener at personen bør ha tilsyn hver halvtime eller oftere, slås inspeksjonsklokken på selv om innsettelsen ikke er hjemlet i politiloven § 9. C vurderte at dette ikke var aktuelt for A slik han fremsto. C følte selv at han hadde gjort en god jobb med A, og han følte at det var trygt. A var blitt strippet etter at han kom inn i arresten og klærne ble gjennomgått med tanke på om han hadde narkotika. Han ble også sett i munnen. Gjenstander han kunne henge seg i slik som belte, lisser og slikt ble tatt fra ham. Da C gikk av vakt oppfattet han A som rolig.

Det er opplyst at ledende arrestforvarer alltid har en overlappingsamtale med de påtroppende arrestforvarerne. Denne ettermiddagen var det arrestforvarer R som informerte påtroppende arrestforvarer V. Arrestforvarer V har forklart at arrestforvarer R hadde skrevet ut arrestjournalen og påført med penn de punkter han mente var vesentlige. Ett av punktene gjaldt celle F hvor A satt. Der sto det at A ved tidligere anledninger har hatt stranguleringsforsøk og at dette var årsaken til at han satt på kameraovervåket celle.

Arrestforvarer C var delvis til stede på overlappingsmøtet og opplyste om A. C hadde også en kort samtale med påtroppende arrestforvarer T. T har forklart at C spesielt nevnte A, og at han ved et tidligere opphold i arresten hadde forsøkt å strangulere seg. C hadde derfor brukt mye tid på A denne dagen ved å snakke med ham og skaffet medisin slik at han ikke skulle bekymre seg. T hadde inntrykk av at A var godt ivaretatt på dagvakten.

C har forklart at skjermen på vaktrommet er delt i 12 eller 16 felt, ett for hvert kamera (inkvireringsrommet, garasjen, cellegangen og cellene). Han opplyste T om at han måtte innstille overvåkingsbildet på 12x1: Det vil si at en har cellene på skjermen, og at en kan forstørre opp en av cellene på et sentralbilde i midten. Han anbefalte T å forstørre opp bildet av A sin celle, slik at man da kunne ha litt bedre kontroll på ham ut fra det A hadde gjort tidligere.

Der går skjermbilder fra overvåkingskameraene til vaktrommet, som også er arrestforvarernes kontor, og til stuen hvor de har oppholdsrom. De har nå også fått bygget et kontor utenfor det opprinnelige vaktrommet hvor det er en del pc'er som brukes av personell som går til og fra arresten og fremstillinger. Der kan disse sitte og jobbe og samtidig følge med på kamera fra cellene.

Arrestforvarer V har forklart at den første halvtimen av vekten var rolig. Deretter kom det inn flere personer. Han har forklart at de fikk inn en relativt stor person som var blitt

sprayet med pepperspray, og en person som utagerte veldig på celle E. Begge disse personene satt på celler vegg i vegg med celle F. En person på oppadstigende rus ble plassert på celle B, og en annen som de mistenkte kunne være på stigende rus ble plassert på celle ISO. V og T vurderte å be om ekstra bemanning, men tenkte at det kunne være en forbigående hektisk periode.

Arrestforvarer T har forklart at de forsøker å bruke tid på hver ny innsettelse for å danne seg et så godt bilde som mulig av personens tilstand og hvilket tilsyn det er behov for. Begge arrestforvarerne prøver da å være til stede.

Kl. 16:32 hadde callingalarmen fra As celle stort sett gått uten respons siden kl. 16:05. Arrestforvarer V har forklart at A i en periode var litt urolig, og at både han og T snakket med ham over callinganlegget. A ønsket å snakke med advokat Blikra. Arrestforvarer T har forklart at de forsøkte å finne kontaktinformasjon til advokat Blikra, og ikke rakk å få tak i ham. Blikra ringte senere, etter at A hadde skadet seg.

Fra bildeopptaket fremgår at A i perioden kl. 16:39-16:43 tar noe ut av lommen over høyre kne, river en bit av et blad, ”mekker” noe oppå bladet, river en ny bit av et blad og ruller biten sammen. Han bøyer seg ned mot gulvet, og det ser ut som han sniffer. Samtidig som dette pågår ser han stadig mot inspeksjonsluken.

Kl. 16:44 legger A sammen alle ukebladene og flytter det som kan være en tøyremse under madrassen idet han hører arrestforvarer komme. Arrestforvarer V serverer middag og prater litt med ham.

Kl. 16:46 kan en se at A forsøker å trekke betjeningsknappen for vann lenger ut fra veggen. Han tar noe som kan se ut som en hvit tøyremse opp fra gulvet under madrassen. Kl. 16:49 surrer han remsen noen ganger rundt betjeningsknappen. På grunn av sort sladd over toalettet er det ikke mulig å se alle bevegelsene som A gjør. Kl. 16:52 spiser han middag.

Det fremgår av bildeopptaket fra cellegangen at det stadig var nye personer som skulle inkvireres og at det var travelt. Callingsignalet gikk kontinuerlig i cellegangen.

Kl. 17:12 plukker A frem en lang, hvit tøyremse han har lagt under noen ukeblader i hjørnet ved toalettet. Han setter seg deretter i skjul bak toalettet, og det kan se ut som om han lager en løkke. Dette skjer samtidig som arrestforvarerne V og T gjennomfører visitasjon på celle I. Visitasjonen var avsluttet ca. kl. 17:14. A legger løkken fra seg bak toalettet og snakker med noen gjennom døren.

I neste halvtime var det åpenbart travelt i arresten. Flere av personene på nabocellene laget mye støy, og arrestforvarerne var opptatt med disse personene. Arrestforvarer T kikket inn på As celle kl. 17:36. Kl. 17:45 snakket A med en utenfor.

På spørsmål fra Spesialenheten om hva som skjer når en innsatt trykker på callingknappen, har arrestforvarer V forklart at det ved siden av pc'en på kontoret er en intercom telefon som avgir en kortvarig pipelyd. En må fysisk være til stede på kontoret for å høre denne pipelyden som varer i ca. et sekund, og en må høre godt etter. Fra overvåkingsskjermbildet kommer det opp en liste på høyre side hvor det står anrop og klokkeslett for når callingknappen ble aktivert. Ringelyden høres inne på den aktuelle cellen, og i umiddelbar nærhet til cellen. Callinganrop kan bare besvares fra kontoret via intercomtelefonen, ikke fra øvrige deler av arresten. I inkvireringsrommet kan en høre

ringelyd fra celler dersom det er stille i arresten, men det er ikke mulig å se hvilken celle det ringer fra eller kommunisere med cellen derfra.

Kl. 17:53 er det intens banking mot metall fra nabocellen, kombinert med høylydt skriking. A klatrer opp på nivået rundt toalettet, setter seg på kne og knytter tøyremsen som var festet til betjeningsknappen for vann rundt nakken, bøyer seg fremover parallelt med døren og støtter armene mot gulvet. Han reiser seg deretter opp igjen.

Kl. 17:54:29 er den hvite tøyremsen som er festet i betjeningsknappen for vann og til As hode godt synlig i noen sekunder.

Kl. 17:54:30 legger A seg med overkroppen og ansiktet mot gulvet, knærne hviler mot toalett delen og føttene vender oppover langs veggen bak toalettet. Samtidig høres kontinuerlig aggressiv banking og skrik fra nabocellen i kombinasjon med konstant callingtoner.

Kl. 17:55:12 ser det ut som om A står med strake armer mot gulvet i såkalt ”planke”.

Kl. 17:58:42 sees siste tegn til bevegelse i As venstre fot. Callingtonen går fortsatt inne på celle F.

Kl. 18:01 er T synlig i cellegangen. En person ble løslatt fra celle ISO. T gikk til inkvireringsrommet med oppbevaringskassen, og var i dialog med personen som ble løslatt. T og personen som ble løslatt forlot inkvireringsrommet gjennom døren mot garasjen. Kl. 18:08:31 kom T tilbake fra garasjen og gikk mot vaktrommet.

Kl. 18:12 åpner T, en kvinnelig og en mannlig politibetjent døren til celle F og finner A livløs.

Funnet av A

Arrestforvarer T har forklart at han først etter å ha åpnet døren så at A hadde knyttet seg fast. T har opplyst at det siste vinter ble montert en liten vannkran for at de innsatte skulle kunne forsyne seg selv med vann. Det er en betjeningsknapp en kan trykke inn for at det skal komme vann ut av et lite metallrør. T har ikke tidligere opplevd eller tenkt at det skulle være mulig å feste seg til denne.

T forsøkte først å løsne tøystykket rundt halsen til A med hendene, og mens han ventet på å få kniv, forsøkt han å løsne grepet fra betjeningsknappen for vann. Han ble veldig ”satt ut”. Han har opplevd at innsatte har strangulert seg, men ikke at de har vært livløse.

A ble løst og det ble igangsatt hjertekompresjon. I politiets politioperative register er det kl. 18:20 nedtegnet 2 stk. ambulanse i arresten. Kl. 18:41 er det nedtegnet at ambulanse og legebil forlater arresten.

A døde ved Haukeland Universitetssykehus 4. juli 2015. Den endelige obduksjonsrapporten konkluderer med at det synes mest rimelig å anta at dødsårsaken var kvelning ved strupning. Obduksjonsfunnene var forenlig med at det har oppstått surstoffmangel i hjernen og at dette hadde ført til utbredt hjerneskade, selv om det ikke har foreligget hjertestans.

Spesialenhetens vurdering

Spesialenheten for politisaker har som oppgave å etterforske og påtaleavgjøre saker som gjelder spørsmålet om ansatte i politiet og påtalemyndigheten har begått en straffbar handling i tjenesten. Det følger av påtaleinstruksen § 34-6, annet ledd at selv om det ikke foreligger grunn til mistanke om straffbar handling, skal etterforskning settes i verk når noen dør eller blir alvorlig skadet som følge av politiets tjenesteutøvelse, eller når noen dør eller blir alvorlig skadet mens de er tatt hånd om av politiet.

Saken er vurdert i forhold til straffeloven (1902) § 325 første ledd nr. 1 om grov uforstand i tjenesten, jf. straffeloven (2005) § 3 om at lovgivingen på handlingstidspunktet skal anvendes med mindre lovgivingen på avgjørelsestidspunktet gir et gunstigere resultat. Straffeloven § 325 første ledd nr. 1 er i hovedsak videreført i straffeloven (2005) § 172.

Høyesterett har om grov uforstand i tjenesten uttalt at det her kreves en kvalifisert klanderverdig opptreden som foranlediger sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet. Det er ofte vist til Rt. 1986 s. 670.

Av forskrift om politiarrest § 2-3 følger at før ”innsettelse i politiarrest skal politiet vurdere behovet for helsehjelp og vurdere nødvendig fremstilling for lege.” Det er opplyst at A var pågrepet og innsatt med hjemmel i straffeprosessloven. Operasjonsleder E har opplyst at det er et skille mellom prosessuelle innsettelse og innsettelse etter politiloven; Alle som innsettes etter politiloven § 9 blir tatt i øyesyn av operasjonsleder eller nestkommanderende, og blir i all hovedsak fremstilt for lege før innsettelse. Personer som blir innsatt med hjemmel i straffeprosessloven fremstilles ikke for lege med mindre de er påvirket eller har helseutfordringer som tilsier legetilsyn. E har forklart at verken patruljen eller arrestforvarer kom med opplysninger som tilsa at A burde fremstilles for lege.

Politibetjent G har forklart at A på tidspunktet for pågripelsen ikke var ”ute av stand til å ta vare på seg selv” eller ”å gjøre rede for seg”. Patruljen var i dialog med operasjonsleder om pågripelsen, og deretter med jourhavende som besluttet at A skulle settes i fengslig forvaring. A fortalte patruljen at han hadde tatt en ”stripe” amfetamin noen timer tidligere. Han hadde slitt med misbruk av narkotika, men følte nå at han var på rett kjørl. Arrestforvarer D har forklart at A fremsto som tilnærmet edru/ikke påvirket. Det ble ikke vurdert som nødvendig å fremstille ham for lege.

Gjennomgang av bildematerialet gir etter Spesialenhetens vurdering ikke indikasjoner på at A skulle ha vært vurdert av lege ved innsettelsen i arresten.

Det følger av arrestforskriften § 2-5 at

”innsatte skal ha forsvarlig tilsyn og anbringes slik at de ikke kommer til skade eller utsettes for unødige lidelser, og slik at de ikke kan påføre andre skade. Den ansvarlige for arresten skal sørge for at det føres nøye tilsyn med de innsattes helsetilstand og at lege tilkalles ved behov. Den innsatte skal tilbys nødvendig mat og drikke.

Innsatte som er syke eller påvirket av alkohol eller andre berusende midler, skal inspiseres hver halvtime, med mindre omstendighetene tilsier hyppigere tilsyn. Tidspunktet for de enkelte inspeksjonene og resultatet av disse skal anmerkes i arrestjournal.

Den ansvarlige for arresten tar konkret stilling til hva tilsynet ved den enkelte inspeksjon skal bestå i, vurdert ut fra hva som er nødvendig i hvert enkelt tilfelle. Den som utfører inspeksjonen, skal som minimum ved selvsyn forsikre seg om den innsattes situasjon, herunder om vedkommende trenger legehjelp eller er i en situasjon hvor vedkommende lett kan skade seg selv.”

Fra Hordaland politidistrikts lokale spesialinstruks for arresten punkt 5.2 siste ledd hitsettes:

”For så vidt gjelder frihetsberøvelse ellers, gjelder forskrift om bruk av politiarrest og politiinstruksen med de nødvendige tilpasninger. Det innebærer at den som er innsatt med hjemmel i straffeprosessloven og/eller kjennelse fra retten ikke automatisk skal inspiseres hver halvtime, men undergis nødvendig tilsyn etter en konkret vurdering forankret i en risiko – vesentlighetsvurdering av behovet i det enkelte tilfellet.”

Dette er i tråd med retningslinjer gitt av Politidirektoratet i rundskriv 2006/16 punkt 5.

Arrestforvarer D har forklart at han gjenkjente A fra tidligere arrestopphold. A hadde da forsøkt å strangulere seg med en sokk. Under samtalen med A vurderte D hvordan han fremsto. A virket tilnærmet edru. Fordi A noen måneder tidligere hadde forsøkt å strangulere seg i arresten, besluttet D å plassere A i en videoovervåket celle. Han vurderte det ikke som nødvendig med tilsyn hvert 30. minutt. Arrestforvarer D informerte kollegaene i arresten om A, at han var blitt innsatt på celle F med overvåking og om at han hadde forsøkt å strangulere seg under et tidligere opphold i arresten.

Spesialenheten mener arrestforvarer D foretok en konkret vurdering av behovet for tilsyn og hva tilsynet med A skulle bestå i, i tråd med lokal arrestinstruks punkt 5.2, annet ledd, jf. siste ledd.

I følge politiinstruksen § 9-3, jf. politiloven § 10, skal arrestanten, før han settes i arrest, visiteres og fratas penger, verdisaker, alkohol og andre berusende og bedøvende midler, samt gjenstander som er egnet til å skade ham selv eller andre. Hvilke gjenstander som skal fratas personen må avgjøres på bakgrunn av en konkret risikovurdering.

Forklaringene fra politibetjent G og arrestforvarer D, sammenholdt med bildeopptaket viser at A måtte kle helt av seg på cellen og at han ble kontrollert nøye. Alle klærne ble gjennomgått for å sikre at han ikke hadde narkotika eller noe han kunne skade seg med. Lommene ble gjennomført og snoren i shortsene ble fjernet. A fikk deretter tilbake klærne. Arrestforvarer D har forklart at A fikk tilbake klærne fordi det er nokså inngripende å måtte sitte på cellen i bare underbuksen. Det er svært sjelden at innsatte helt innledningsvis blir fratatt alle klærne. D vurderte det som tilstrekkelig å plassere A på kameraovervåket celle.

Det følger av Hordaland politidistrikts lokale arrestinstruks punkt 5.4 at innsatte skal få utlevert rengjort madrass og teppe, men at utlevering av madrass og teppe kan utsettes av sikkerhetsmessige grunner.

A fikk utlevert nyvasket helseteppe fra vaskeriet ved Haukeland sykehus. Arrestforvarer D har forklart at det ikke var grunnlag for ikke å gi A et teppe.

Arrestforvarerne har forklart at de ikke observerte forhold ved A som tilsa økt tilsyn. Arrestforvarer C har forklart at A ikke ba om å få snakke med lege og han ga ikke

uttrykk for selvmordstanker. Han var opptatt av når han kunne bli avhørt og løslatt. Både arrestforvarer D og C har beskrevet A som høflig og grei, og at de hadde en god dialog med ham.

Etter Spesialenhetens vurdering er det intet å bemerke til kvalitet på tilsynene og kontakten som arrestforvarerne C og D hadde med A.

Tilsynet i arresten ble deretter overtatt av arrestforvarerne T og V. På bakgrunn av etterforskningsmaterialet legger Spesialenheten til grunn at ettermiddagsvaktene var travel. Arrestforvarer T har forklart at han ikke rakk å sette seg ned og starte loggføring av en innsettelse før neste person ankom. Det var flere personer som de måtte følge med på via kameraovervåkingen. Siden de bare var to i arresten hadde de ikke mulighet til å følge med på overvåkningsbildene når de begge var opptatt med andre arrestanter.

Arrestforvarer T har forklart at det ikke var noen "varsellamper" da han observerte A via overvåkningskameraet. Han så at A trente, hvilket T oppfattet som et "sunnhetstegn". T mente også å huske at A lå og hvilte. Han oppfattet ikke noe unormalt. Han observerte ingen tøyremse eller liknende, og ville ha reagert dersom han hadde sett en løs tøybit på cellen.

Heller ikke arrestforvarer V oppfattet noe i sin kontakt med A som indikerte at A kunne strangulere seg. Å øke tiltakene, for eksempel strippe cellen eller ta på håndjern, var ikke noe tema, siden det ikke var noen hendelse/situasjon som tilsa slike tiltak. Med bakgrunn i As opptreden og ressursituasjonen på kveldsvakten kunne V vanskelig å se hva de skulle ha gjort annerledes ved tilsynet av A.

Etterforskningen har vist at A ikke opptrådte eller formidlet noe under arrestoppholdet som ga arrestforvarerne grunnlag for å mistenke hvilke planer han hadde. Bildeopptaket gir i stedet inntrykk av at A forsøkte å skjule at han rev i stykker teppet og gjemte remsene.

Spesialenheten finner ikke at arrestforvarerne V og T har opptrådt på et vis som kan lede til straffansvar ved deres tilsyn av A. Hyppigheten og kvaliteten på tilsynet fremstår å være innenfor de krav som arrestforskriften og den lokale instruksjonen fastsetter. Videre var det travelt på kveldsvakten og deres fokus måtte fordeles på flere innsatte. Det var ikke omstendigheter/hendelser på cellen som tilsa at de måtte følge ekstra godt med på A.

Spesialenheten finner det ikke bevist at arrestforvarer T, arrestforvarer V, arrestforvarer C, arrestforvarer D, arrestforvarer R, politibetjent G, politibetjent B eller operasjonsleder E har handlet på et vis som kan lede til straffansvar.

Vedtak

Saken henlegges for arrestforvarer T, arrestforvarer V, ledende arrestforvarer D, ledende arrestforvarer C, ledende arrestforvarer R, politibetjent G, politibetjent B og operasjonsleder E i forhold til straffeloven § 325 første ledd nr. 1 som intet straffbart forhold anses bevist.

Bistandsadvokat Ivar Blikra, på vegne av Q og Z, underrettes om vedtaket.

T, V, E, D, C, R, G og B underrettes om vedtaket.

Kopi av vedtaket sendes politimesteren i Vest politidistrikt ved politimesteren i tidligere Hordaland politidistrikt.

Sjefen for Spesialenheten for politisaker, 23. februar 2016

Jan Egil Presthus

Mona Skaaden-Bjerke
juridisk rådgiver